

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ | 01 TEMMUZ
2024

Ekonomide Son Gelişmeler

24 | 28 HAZİRAN

- 3 KÜRESEL ASGARİ VERGİ
- 5 SEYAHAT VE TURİZM GELİŞİM ENDEKSİ (STGE)
- 7 KAPASİTE KULLANIM ORANI
- 9 REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ
- 10 İKTİSADİ YÖNELİM İSTATİSTİKLERİ
- 11 DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ
- 14 KONUT FİYAT ENDEKSİ
- 16 FİNANSAL HİZMETLER GÜVEN ENDEKSİ
- 17 GALLUP'DAN KÜRESEL İŞYERİ DURUMU ARAŞTIRMASI
- 18 2024'TE ÖNCÜ 10 TEKNOLOJİ
- 19 IMF'DEN YAPAY ZEKÂYA HAZIRLIK ENDEKSİ
- 20 DANIMARKA: TARIMDA KARBON VERGİSİ

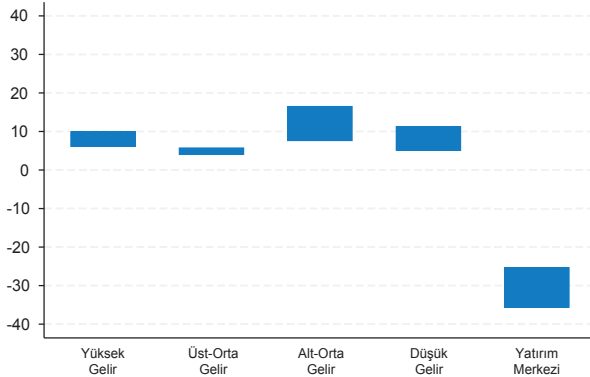
Küresel Asgari Vergi

“Küresel Asgari Vergiye Yönelik OECD’den Çarpıcı Sonuçlar”

Küresel Asgari Vergi ve çok uluslu şirketlerin vergilendirmesi bir süredir küresel ekonominin en önemli politika maddelerinden birini oluşturuyor. OECD’nin bu konuya ilişkin yayımlanmış olduğu bir araştırma çarpıcı sonuçlar sunuyor. Küresel Asgari Vergi (The Global Minimum Tax-GMT), çok uluslu şirketlerin elde ettikleri kârlar üzerinden ödeyecekleri ve uluslararası düzeyde mutabık olunan bir asgari vergi oranı olarak tanımlanıyor. Bu vergi ile matrah erozyonunun ve kâr aktarımının önüne geçmek amaçlanıyor. Bu bağlamda belirlenen %15’lik asgari vergi oranı sayesinde vergi rekabetinin sınırlandırılması hedefleniyor.

Çok uluslu şirketlerin etkin bir biçimde vergilendirilmeye başlanmasının ülkeler arasındaki vergilendirme farklarını azaltması bekleniyor. Ayrıca bu düzenlemenin şirketlerin kârlarını daha düşük vergi oranlarına sahip ülkelere kaydırma teşvikini de azaltması amaçlanıyor. Dolayısıyla şirketlerin kâr aktarımlarına yönelik teşviklerinin azalması sonucunda zaman içerisinde aktarılan kârların yarı yarıya düşeceği tahmin ediliyor. Bu durum ise şirketlerin önemli ekonomik faaliyetlerini yürüttüğü konumlarda kalmayı tercih edebileceği ve yatırım kararı verirken vergi dışı faktörlere daha fazla odaklanabileceğine işaret ediyor. Buna ek olarak GMT’nin yatırım merkezlerinin kâr aktarımlarını azaltması sonucunda vergi matrahlarının neredeyse %30’unun kaybedileceği öngörülüyor. Yatırım merkezlerindeki bu kaybın özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde vergi matrahı artışına neden olacağı düşünülüyor.

Kâr Aktarımlarının Azalması Nedeniyle Vergi Matrahında Yaşanan Değişimler (Kârın Yüzdesi Cinsinden)

Kaynak: OECD

OECD, Matrah Erozyonu/Aşındırması (Base Erosion) ve Kâr Aktarımı (Profit Shifting) (BEPS) kavramlarını, vergi ödemekten kaçınmak için vergi kurallarındaki boşluklardan ve uyumsuzluklardan yararlanan vergi planlama stratejileri olarak tanımlıyor.

GMT uygulamasının gelir gruplarına göre toplam kârlar üzerinde yol açabileceği ortalama değişimler şekil üzerinde gösterilmektedir. Buna göre şekil üzerindeki sınırlar kâr aktarımındaki azalışlara dair farklı varsayımlar içeren altı senaryo kapsamında belirlenmiştir.*

Ayrıntılı bilgi için bkz: OECD, “The Global Minimum Tax and the taxation of MNE profit”, OECD Taxation Working Papers No. 68, 2024, <https://doi.org/10.1787/22235558>.

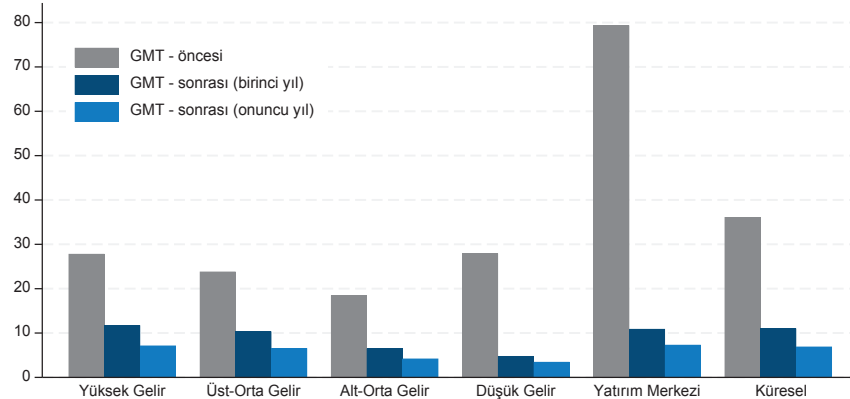
Küresel Asgari Vergi

“Küresel Düşük Vergili Kârda Azalış”

Çok uluslu şirketlerin kârlarının oldukça düşük oranlarda vergilendirildiği ülkeler için küresel asgari vergi etkisinin daha fazla olması bekleniyor. Bu durumun ülkeler arasındaki vergi farklılıklarını da zamanla azaltacağı belirtiliyor. Bu sayede küresel sermayenin daha verimli bir biçimde dağıtılmasının sağlanabileceği öngörülüyor. Ayrıca GMT ile birlikte küresel kurumlar vergisi gelirlerinde de artış yaşanacağı vurgulanıyor.

Küresel Asgari Verginin, vergi avantajına sahip yatırım merkezlerindeki düşük vergili kârları %80’den fazla azaltacağını belirten OECD, bu azalışın hem ilave vergilerin uygulanması hem de kâr aktarımındaki azalışlar nedeniyle gerçekleşeceğini ifade ediyor. Bahsi geçen azalışların etkileri tüm kategorilerde görülsede en büyük etkinin GMT öncesinde en yüksek ‘düşük vergili kâr’ oranına sahip olan yatırım merkezlerinde yaşanacağı tahmin ediliyor.

Toplam Kârın Yüzdesi Cinsinden Düşük Vergilendirilmiş Kârın Payı*

Kaynak: OECD

Çok uluslu şirketlerin vergilendirilmesi noktasında uluslararası bir iş birliği hareketi olarak nitelendirilen GMT, 750 milyon Euro üzerinde gelire sahip olan çok uluslu şirketleri kapsıyor.

Şekilde GMT öncesi senaryoda herhangi bir GMT etkisinin olmadığı durumdaki kâr dağılımı gösteriliyor. GMT sonrası durumlarında ise GMT etkisiyle kâr dağılımlarının nasıl değiştiğine yer verilen iki senaryo bulunuyor. Buna göre düşük vergilendirilmiş kâr birinci yıl senaryosunda %11 ve onuncu yıl senaryosunda %7’ye düşüyor

Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi (STGE)

“Türkiye STGE Sıralamasında 2019 Yılına Göre 8 Basamak Yükseldi”

Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi (STGE) iş çevresinden seyahat politikalarına doğal kaynaklardan eğlence dışı kaynaklara kadar birçok farklı göstergelyi kapsıyor. Endeks; iş dünyası, politika yapıcılar, uluslararası organizasyonlar ve diğer paydaşlar için seyahat ve turizm sektöründe stratejik planlama ve karar alma süreçlerinde kullanılan bir rehber niteliği taşıyor. Yapılan sıralamaya göre Türkiye 4,39 puan ile 119 ülke içinde 29. sırada yer alıyor. Ayrıca 2019 yılına kıyasla endekste en yüksek ilerlemeyi kaydeden 5. ülke olarak Türkiye'nin, %3,1 puan artışla sıralamada 8 basamak yükseldiği görülüyor.

Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi 2024 Sıralaması

2019 Yılına Göre Değişim					
Genel Sıralama	Ülke	Puan	Sıralama	Puan	STGE Ortalamasından Farkı
1	ABD	5,24	0	-0,5%	32,3%
2	İspanya	5,18	0	0,9%	30,6%
3	Japonya	5,09	0	-0,3%	28,5%
4	Fransa	5,07	2	0,8%	28,0%
5	Avustralya	5,00	2	0,8%	26,0%
6	Almanya	5,00	-1	-0,8%	26,0%
7	Birleşik Krallık	4,96	-3	-2,4%	25,2%
8	Çin	4,94	1	1,0%	24,6%
9	İtalya	4,90	3	2,1%	23,5%
10	İsviçre	4,81	-2	-2,3%	21,3%
29	Türkiye	4,39	8	3,1%	10,6%
33	Çek Cumhuriyeti	4,31	-2	0,3%	8,8%
34	Malta	4,30	4	1,1%	8,4%
35	Malezya	4,28	-7	-2,2%	7,9%
60	Karadağ	3,96	-1	0,9%	-0,2%
61	Mısır	3,96	5	4,3%	-0,2%
69	Filipinler	3,84	-2	1,7%	-3,1%
119	Mali	2,78	0	-0,4%	-30,0%

Kaynak: World Economic Forum, Travel & Tourism Development Index

*Not: 1 ve 7, sırasıyla en kötü ve en iyi durumu temsil etmektedir.

Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi (STGE)

“Seyahat ve Turizm Faaliyetleri Türkiye’nin Politika Gündeminde Öncelik Taşıyor”

STGE’nin alt endeksleri incelendiğinde; Türkiye en iyi performansı 6,12 puanla seyahat ve turizm politikalarına öncelik verilmesi kaleminde gösteriyor. Bu göstergeyi hava ulaşımı altyapısı ve bilişim teknolojilerine hazırlık kalemleri izliyor. Türkiye’nin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmaya hazır olması konaklama, eğlence gibi hizmetlerin dijital platformlar aracılığıyla sunulmasına ve ödemelerin dijital platformlar aracılığıyla yapılmasına olanak sağlıyor.

Endekste Türkiye’nin en düşük performans gösterdiği alt kalemin turizm talebinin sürdürülebilirliği olduğu görülüyor. Buradaki düşük performans, uluslararası turistlerin kalış sürelerinin kısa olmasından ve turist ziyaretlerindeki mevsimsellikten kaynaklanıyor. Ayrıca kültürel ve doğal turizm noktalarına olan ilginin yetersiz düzeyde olması ve turizm aktivitelerinin coğrafi olarak yeterince yayılmaması da negatif unsurlar olarak karşımıza çıkıyor.

Seyahat ve Turizm Gelişim Endeksi Alt Kalemleri (Türkiye)

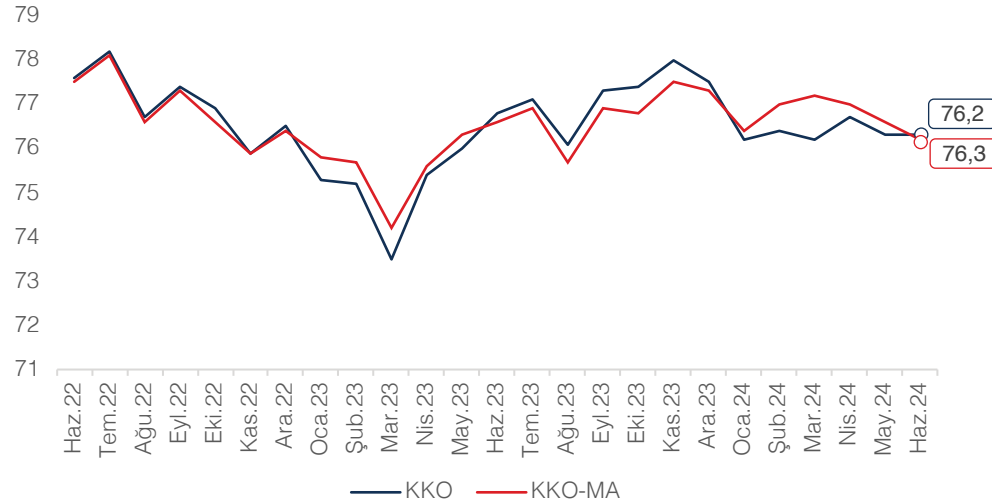

Kapasite Kullanım Oranı

“KKO-MA Aylık 0,4 Puan Azaldı”

İmalat sanayisi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA) haziran ayında bir önceki aya göre 0,4 puan azalarak %76,2 seviyesinde gerçekleşti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranında ise bir önceki aya göre herhangi bir değişim gözlenmedi. Bu bağlamda ocak ve aralık aylarında sert inişler yaşanan kapasite kullanım oranının şubat-haziran döneminde yatay bir seyir izlediği görülüyor.

KKO ve Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış KKO (%)

Kaynak: TCMB

Kapasite Kullanım Oranı

“Yatırım Mallarında 1,2 Puanlık Düşüş”

KKO toplu sonuçlarına ilişkin gelişmelere göre haziran ayında mal gruplarında genel olarak artış gözlenirken yalnızca yatırım malları grubunda azalış kaydedildi.

KKO Toplu Sonuçlara İlişkin Gelişmeler (%)*

%	KKO-MA	KKO	Tüketim Malları	Dayanıklı Tüketim Malları	Dayanıksız Tüketim Malları	Ara Mallar	Yatırım Malları
Mayıs 2024	76,6	76,3	73,6	74,3	73,5	76,1	76,6
Haziran 2024	76,2	76,3	73,9	75,0	73,6	76,3	75,4
	↓	↔	↑	↑	↑	↑	↓

* Oklar bir önceki aya göre değişimin yönünü göstermektedir.

Kaynak: TCMB

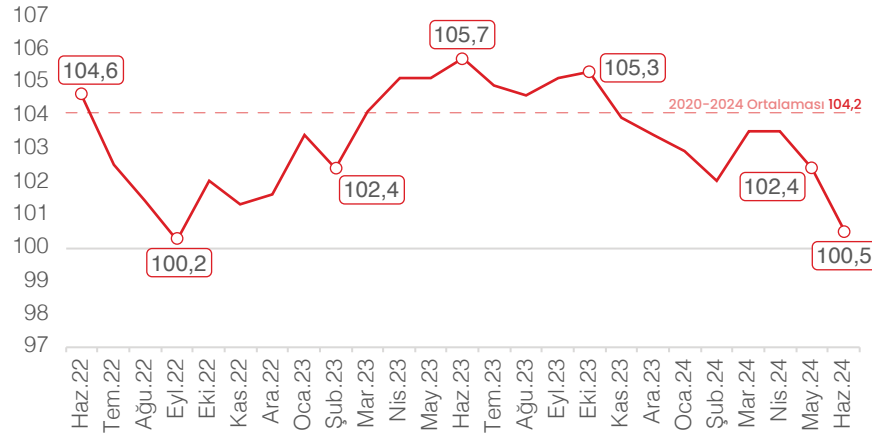
Reel Kesim Güven Endeksi

“Reel Kesim Güveninde Azalış Sürüyor”

Haziran ayında mevsimsellikten arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA), bir önceki aya göre 1,9 puanlık düşüş ile 100,5 seviyesine geriledi.

Mevsimsellikten arındırılmamış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ise bir önceki aya göre 2,6 puan azalarak 102,8 seviyesinde gerçekte.

Reel Kesim Güven Endeksi (Mevsim Etkilerinden Arındırılmış, RKGE-MA)

Kaynak: TCMB

RKGE=100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcileri tarafından yapılan değerlendirmelere göre ekonomik faaliyetlere ilişkin istikrarlı görünüm.

RKGE>100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcilerinin ekonomik faaliyetlere ilişkin güvenin arttığı (iyimser) görünüm.

RKGE<100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcilerinin ekonomik faaliyetlere ilişkin güvenin azaldığı (kötümser) görünüm.

İktisadi Yönelim İstatistikleri

“Yıllık ÜFE Beklentisi 53,6 Seviyesinde”

Endeksi oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde haziran ayında yalnızca mevcut mamul mal stokuna ilişkin değerlendirmelerin endeksi artış yönünde etkilediği görülüyor. Öte yandan mevcut toplam sipariş miktarı, sabit sermaye yatırım harcaması, gelecek üç aydaki toplam istihdam, genel gidişat, son üç aydaki toplam sipariş miktarı, gelecek üç aydaki üretim hacmi ve gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarına ilişkin değerlendirmeler endeksi azalış yönünde etkiliyor.

Sonuçlara göre gelecek on iki aylık dönem sonunda yıllık Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) beklentisi bir önceki aya göre 1 puan azalarak yüzde 53,6 seviyesinde gerçekleşti. Ortalama birim maliyetlerde, gelecek üç ayda artış olacağını bekleyenlerin oranının güçlendiği, son üç ayda artış olduğunu bildirenlerin oranı ile satış fiyatına ilişkin artış yönlü beklentilerin zayıfladığı gözleniyor.

İktisadi Yayılım Anketi Sonuçlarına İlişkin Gelişmeler, Haziran

	Son Üç Ay	Mevcut Durum	Gelecek Üç Ay
Üretim Hacmi	↑ ↓		↓ ↓
Toplam Sipariş Miktarı	↓ ↓	↓ ↓	↓ ↓
İç Piyasa Sipariş Miktarı	↑ ↓	↓ ↓	↓ ↓
İhracat Sipariş Miktarı	↑ ↓	↑ ↑	↓ ↓
Toplam İstihdam			↓ ↓
Ortalama Birim Maliyet Satış Fiyatı	↓ ↑		↑ ↓
Satış Fiyatı			↓ ↓

İktisadi Yönelim Anketi ile üretim girdilerinin maliyetleri ve satış fiyatları hakkında imalat sanayinin beklenti ve gerçekleştirmelerini takip etmek mümkündür.

• Kısa oklar bir önceki aya göre (aylık) değişimleri, uzun oklar ise bir önceki yılın aynı ayına göre olan (yıllık) değişimleri göstermektedir.

• Maliyet ve satış fiyatı değişkenleri dışındaki değişkenlerde lacivert oklar artışı, kırmızı oklar ise azalışı göstermektedir.

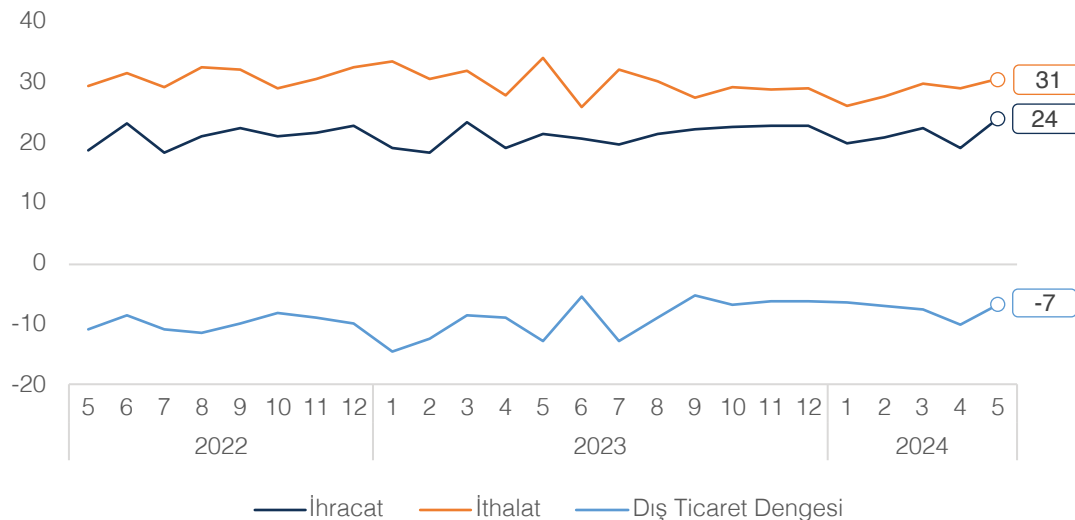
Dış Ticaret İstatistikleri

“Mayıs Ayında İhracatta %11,3 Artış; İthalatta %10,4 Azalış”

Dış ticaret verilerine göre mayıs ayında ihracat, bir önceki yılın aynı ayına göre %11,3 artarak 24 milyar 66 milyon dolar; ithalat %10,4 azalarak 30 milyar 568 milyon dolar oldu. Ocak-Mayıs döneminde ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,5 artarak 106 milyar 877 milyon dolar, ithalat %9,2 azalarak 143 milyar 682 milyon dolar olarak kaydedildi.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı 2 milyar 2 milyon dolar olurken dış ticaret hacmi %0,5 azalarak 45 milyar 940 milyon dolar olarak gerçekleşti. Enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı ise nisan ayında %77,4 iken mayıs ayında %91,7'e yükseldi.

Dış Ticaret Mayıs Ayı (Milyar \$)

Kaynak: TÜİK

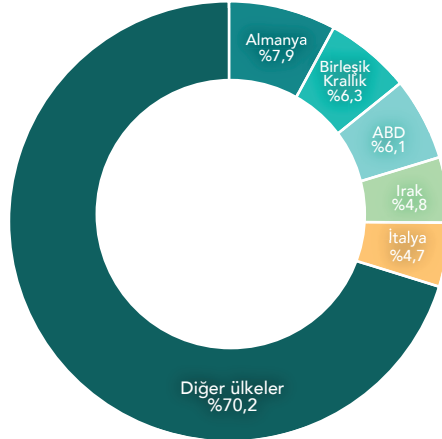
Dış Ticaret İstatistikleri

“Almanya İhracatta, Çin İthalatta İlk Sırada”

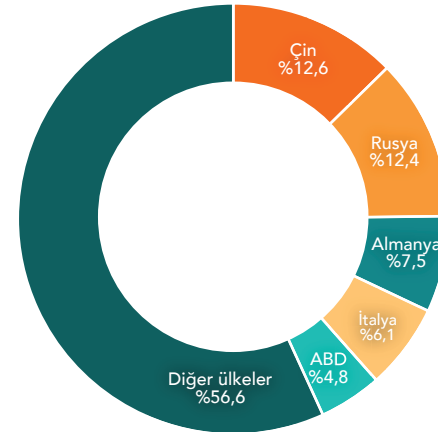
Mayıs ayında en çok ihracat gerçekleştirilen ülke 1 milyar 902 milyon dolar ile Almanya oldu. Bu ülkeyi sırasıyla; 1 milyar 521 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 1 milyar 475 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 148 milyon dolar ile Irak, 1 milyar 124 milyon dolar ile İtalya takip etti. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın %29,8'ini oluşturdu. İthalatta ise ilk sırayı 3 milyar 862 milyon dolar ile Çin aldı. Bu ülkeyi sırasıyla; 3 milyar 780 milyon dolar ile Rusya Federasyonu, 2 milyar 282 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 879 milyon dolar ile İtalya, 1 milyar 456 milyon dolar ile ABD izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın %43,4'ünü oluşturdu.

Ocak-Mayıs döneminde sırasıyla en çok Almanya, ABD, Birleşik Krallık, İtalya, Irak'a ihracat yapıldı. En çok ithalat yapılan ülkeler ise Rusya, Çin, Almanya, İtalya ve ABD oldu. İlk beş ülkeye yapılan ihracat toplam ihracatın %29,7'sini; ithalat ise toplam ithalatın %44'ünü oluşturdu.

Ülkelere Göre İhracat, Mayıs 2024

Ülkelere Göre İthalat, Mayıs 2024

Dış Ticaret İstatistikleri

“Mayıs Ayında Dış Ticaret Açığı %48 Azaldı”

Mayıs ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre %48 azalarak 6 milyar 502 milyon dolar gerçekleşti. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2023 yılı mayıs ayında %63,4 iken 2024 yılı mayıs ayında %78,7'ye yükseldi. Ocak-Mayıs döneminde dış ticaret açığı %34,3 azalarak 36 milyar 805 milyon dolar olarak kaydedildi.

Ocak-Mayıs döneminde ekonomik faaliyetlere göre ihracata bakıldığında, imalat sanayinin payı %94,8, tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı %3,1, madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün payı %1,7 oldu. Geniş ekonomik gruplar sınıflandırmasına göre ithalatta ise ara mallarının payı %68,9, sermaye mallarının payı %14,7 ve tüketim mallarının payı %16,1 olarak gerçekleşti.

Sektörlere Göre Dış Ticaret, Mayıs 2024 (Milyon ABD \$)

Sektörler	Mayıs					Ocak-Mayıs				
	2023		2024		Değişim(%)	2023		2024		Değişim(%)
Değer	Pay(%)	Değer	Pay(%)	Değer		Pay(%)	Değer	Pay(%)	Değişim(%)	
ISIC Rev.4	İhracat									
Toplam	21.621	100,0	24.066	100,0	11,3	102.282	100,0	106.877	100,0	4,5
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	598	2,8	740	3,1	23,7	3.465	3,4	3.987	3,7	15
Madencilik ve taş ocakçılığı	351	1,6	404	1,7	15	1.533	1,5	1.677	1,6	9,4
İmalat	20.565	95,1	22.808	94,8	10,9	96.762	94,6	100.727	94,2	4,1
Diğer	107	0,5	114	114	6,7	522	0,5	486	0,5	-6,9
BEC	İthalat									
Toplam	34.115	100,0	30.568	100,0	-10,4	158.315	100,0	143.682	100,0	-9,2
Sermaye (yatırım) malları	4.768	14	4.506	14,7	-5,5	20.662	13,1	20.939	14,6	1,3
Ara (ham madde) mallar	25.222	73,9	21.067	68,9	-16,5	119.618	75,6	100.574	70	-15,9
Tüketim malları	4.107	12	4.911	16,1	19,6	17.915	11,3	21.969	15,3	22,6
Diğerleri	18	0,1	83	0,3	365,6	120	0,1	199	0,1	65,7

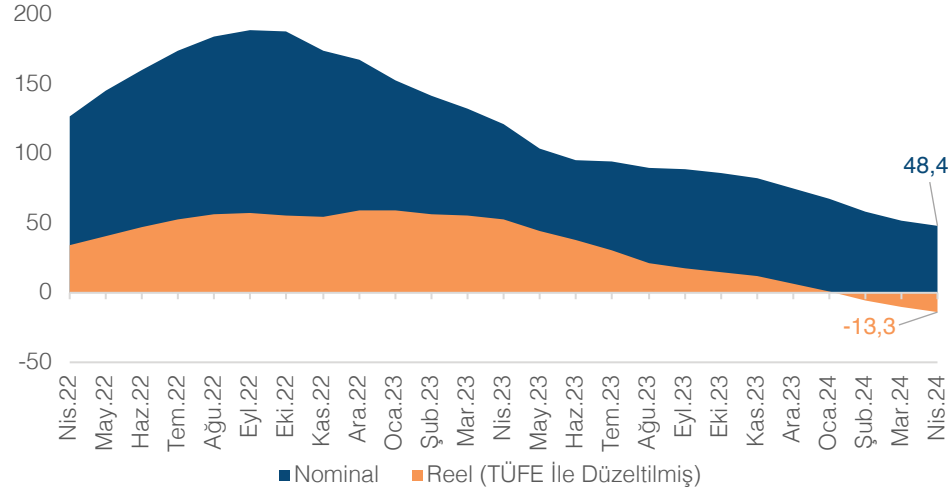
Kaynak: TÜİK

Konut Fiyat Endeksi

“Konut Fiyat Endeksinde Yıllık %48,4 Artış”

Konut fiyat endeksi (KFE), nisan ayında bir önceki aya göre %2,2, bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak %48,4 oranında artış gösterdi. TÜFE ile düzeltilmiş KFE’de yıllık değişim eksi %13,3 değerini aldı. Ankara ve İzmir’in konut fiyatlarında ise yıllık nominal değişimler sırasıyla %58,9 ve %45,1 oranlarında artış şeklinde gerçekleşti.

Konut Fiyat Endeksi Yıllık Değişim Oranları (%)

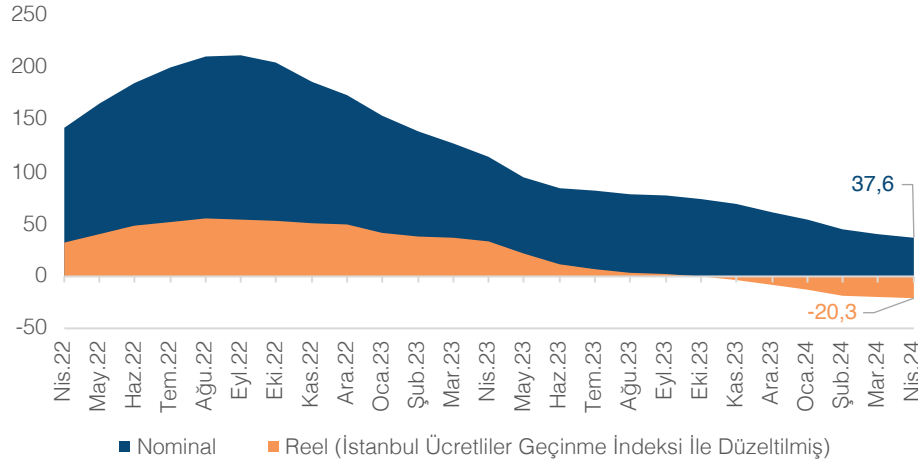

Konut Fiyat Endeksi

“İstanbul Konut Fiyat Endeksinde Yıllık %37,6 Artış”

İstanbul konut fiyat endeksi nisan ayında, bir önceki aya göre %2,1, bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak %37,6 oranında artış gösterdi. İTO Ücretliler Geçinme İndeksi ile düzeltilmiş KFE’de yıllık reel değişim ise eksi %20,3 oranında gerçekleşti.

İstanbul Konut Fiyat Endeksi Yıllık Değişim Oranları (%)

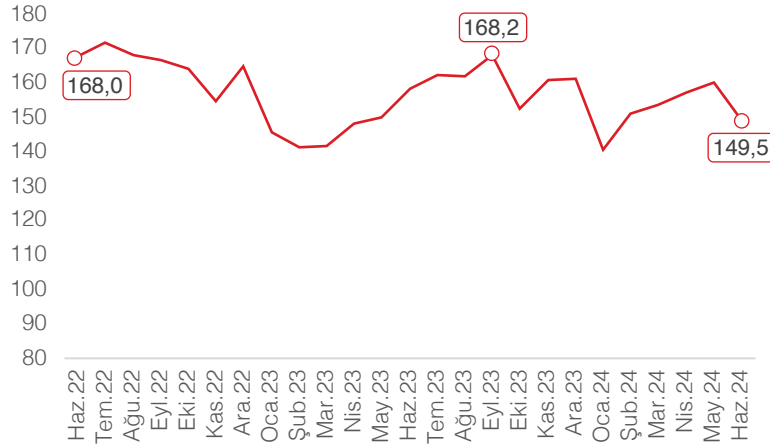
Finansal Hizmetler Güven Endeksi

“Finansal Hizmetler Güven Endeksinde Düşüş”

Finansal hizmetler güven endeksi haziran ayında bir önceki aya göre 10,8 puan azalarak 149,5 seviyesinde gerçekleşti.

Endeksin alt kırılımları incelendiğinde son üç aydaki iş durumu ve hizmetlere olan talep ile gelecek üç aydaki hizmetlere olan talep beklentisi olmak üzere tüm alt endekslerde azalış yaşandı.

Finansal Hizmetler Güven Endeksi

Finansal Hizmetler Güven Endeksi = 100, Finansal hizmetler sektöründe istikrarlı görünüm

Finansal Hizmetler Güven Endeksi < 100: Finansal hizmetler sektöründe kötümser görünüm

Finansal Hizmetler Güven Endeksi > 100: Finansal hizmetler sektöründe iyimser görünüm

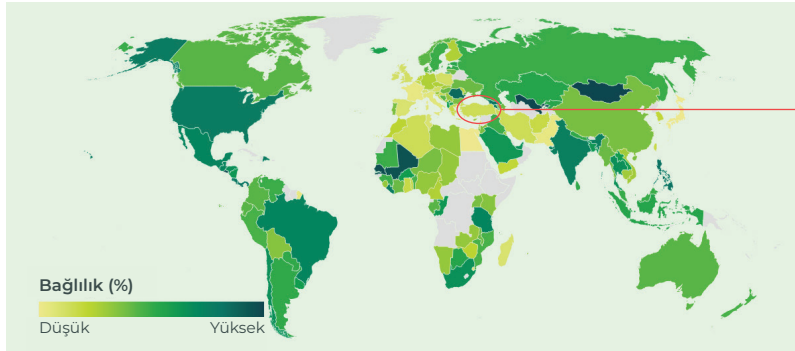
Gallup'dan Küresel İşyeri Durumu Araştırması

"Çalışanların İşyerine Bağlılığı Durağanlaştı, Refahları Azaldı"

Gallup tarafından küresel düzeyde çalışan refahının ve esenlik/iyi oluş hallerinin mevcut durumunu ele alan "Küresel İşyerinin Durumu Raporu" yayımladı. Sonuçlar dünya genelinde çalışanların yalnızca %23'ünün işlerine bağlı olduğunu ortaya koydu. Dünya genelinde çalışanların iş yerine olan bağlılığındaki bu düşüş, iş gücünün motivasyonu ve memnuniyetinde küresel bir soruna işaret ediyor. Bununla birlikte Gallup, düşük çalışan bağlılığının küresel ekonomiye 8,9 trilyon ABD dolarına veya küresel GSYİH'nin %9'una mâl olduğunu tahmin etti. Rapor, çalışan bağlılığında önemli bölgesel farklılıkları da ele aldı. Kuzey Amerika en yüksek bağlılık seviyelerine sahipken Güney Asya ve Orta Doğu & Kuzey Afrika (MENA) bölgelerinin geride kaldığı belirtildi. Bu farklılıklar, çeşitli kültürel ve ekonomik faktörlerin farklı bölgelerdeki iş yeri ortamlarını etkileyebiliyor.

Rapordan çıkan bir diğer bulgu ise çalışan refahının düşüşte olması oldu. Küresel olarak çalışan refahı oranı 2023 yılında bir önceki yıla göre 1 puan düşüş kaydederek %34 oldu. Sonuçlara göre 2023 yılındaki düşüşü en çok 35 yaş altı genç çalışanların hissettiği anlaşıyor. Öte yandan dünya çapında çalışanların %40'ından fazlası günlük stres yaşadığını bildirirken yarısından fazla çalışan mevcut işine bağlı olmadığını belirterek yeni bir iş aradığını beyan etti. İş yerine bağlı çalışanlar daha yüksek refaha, daha yüksek üretkenliğe sahip olacağından raporun politika önerisi kısmında, kuruluşların çalışan bağlılığı girişimlerine yatırım yapmaya ve refahı önceliklendirmeye yönelik tavsiyelere de yer verildi.

Ülkelere Göre Çalışan Bağlılığı

Türkiye

Çalışan bağlılık oranı: %11
Bağlı olmama oranı: %60
Aktiflikten uzaklık oranı: %29

Kaynak: Gallup

*Sonuçlar 2021, 2022 ve 2023 yıllarından toplanan verilere dayalı yüzdelik dilimlerden elde edilmiştir.

2024'te Öncü 10 Teknoloji

“2024 Yılıının Öncü Teknolojileri Arasında Yapay Zekâ İlk Sırada”

Dünya Ekonomik Forumu’nun yayımladığı rapora göre 2024 yılında gelişen öncü 10 teknoloji arasında yapay zekâ ilk sırada yer alıyor. Yapay zekâ yıllardır araştırmalarda kullanılıyor olsa da derin öğrenme, üretken yapay zekâ ve temel modellerdeki son gelişmeler dönüştürücü nitelikte. Öte yandan gizlilik, güvenlik ve veri egemenliğine ilişkin endişeler, yüksek değerli verilerin ulusal ve küresel olarak paylaşılıp kullanılabilme derecesini sınırlandırıyor. Bu sebeple bireylerle, kuruluşlarla veya hükümetlerle ilişkilendirilebilecek spesifik bilgiler içermeyen sentetik verilere olan ilgi giderek artıyor. Üçüncü sırada yer alan yenilikçi yüzeyler, sıradan duvarları ve yüzeyleri kablosuz iletişim için akıllı bileşenlere dönüştürürken kablosuz ağlarda enerji verimliliğini yükseltiyor.

Yüksek irtifa platform istasyonları (HAPS) ise dünyadan yaklaşık 20 kilometre yüksekte stratosferik irtifalarda çalışıyor. HAPS’in özellikle uzak bölgelerde geleneksel iletişim altyapısından yeterince yararlanamayan topluluklar için bağlantıyı geliştirmesi bekleniyor. Entegre algılama ve iletişim ise eş zamanlı veri toplama ve aktarımını kolaylaştıran sistem olarak karşımıza çıkıyor. Yapılı dünyaya yönelik sürükleyici ve yapay zekâ desteği ile tasarımcıların ve inşaat profesyonellerinin fiziksel ve dijital arasındaki uyumu kontrol etmesine olanak tanıyor. Elastokalorik ısı pompaları, ısıtma ve soğutma için gereken enerjiyi birkaç kat büyük ölçüde azaltabilen yenilikçi bir teknoloji. Havadaki veya egzoz gazlarındaki sera gazlarını yakalamak ve bunları yüksek değerli ürünlere dönüştürmek için mikroorganizmalar kullanılıyor.

2024’ün Önde Gelen 10 Teknolojisi

1. Bilimsel keşif için yapay zekâ	6. Yapılı dünya için sürükleyici teknoloji
2. Gizliliği geliştiren teknolojiler	7. Elastokalorikler (Isı pompaları, soğutma sistemi)
3. Yeniden yapılandırılabilir akıllı yüzeyler	8. Karbon yakalayan mikroplar
4. Yüksek irtifa platform istasyonları	9. Alternatif hayvan yemi
5. Entegre algılama ve iletişim (örn. hava kalitesini ölçen sensörler vb.)	10. Organ nakli için genomik

Kaynak: WEF Top 10 Emerging Technologies of 2024 Report

IMF'den Yapay Zekâya Hazırlılık Endeksi

"Yapay Zekâya Hazırlılıkta Ülke Farklılıkları"

IMF, ülkelerin yapay zekânın potansiyel faydalarından yararlanma ve riskleri yönetme konusunda farklı hazır bulunuşluk aşamalarında olduğunu gösteren bir endeks hazırladı. 174 ülkenin yer aldığı bu endekste ülkeler; (a) dijital altyapı, (b) beşeri sermaye ve işgücü piyasası politikaları, (c) yapay zekâ inovasyonu ve entegrasyonu, (d) düzenleme kriterleri ve etik çerçevesinde dört farklı hazır olma durumlarına göre değerlendirildi.

Endekse göre ülke grupları arasında eşitsizlik bulunuyor. Endeks, gelişmiş ülkelerde 0,68, yükselen piyasa ekonomilerinde 0,46 ve düşük gelirli ülke grubunda 0,32 değerini alıyor. Amerika 0,77 puan ile yapay zekâya en hazır ülkeler arasında yer alırken Kuzey Avrupa ülkeleri de 0,70 puan seviyelerinde geziniyor. Türkiye ise 0,54 puan aldı.

Seçili Ülkelerde Yapay Zekaya Hazırlılık Endeksi

Ülkeler	Endeks Değerleri	Ülkeler	Endeks Değerleri
Singapur	0,80	Türkiye	0,54
Danimarka	0,78	Meksika	0,53
Amerika	0,77	Brezilya	0,50
Hollanda	0,77	Hindistan	0,49
Estonya	0,76	Nijerya	0,34
Finlandiya	0,76	Çad	0,23
İsviçre	0,76	Sudan	0,23
Yeni Zelanda	0,75	Somali	0,20
Almanya	0,75	Afganistan	0,13
Rusya	0,56	Güney Sudan	0,11

Kaynak: IMF

Danimarka: Tarımda Karbon Vergisi

“Tarıma Yönelik İlk Karbon Vergisinde İnek Başına 100 Euro Talep”

Birçok ülke gıda güvenliği ve arzını korumaya çalışırken arazi kullanımı kaynaklı emisyonlar, küresel emisyonların neredeyse dörtte birini kapsıyor. İnek ve koyun gibi geviş getiren hayvanlar da sindirim sistemleri yoluyla sera gazlarından biri olan metan salımına yol açıyor. Bu hayvanların yedikleri otlardaki sentetik azotlu gübreler de ayrıca sera gazı üretiyor. Hayvancılık, küresel emisyonların %11'ini oluştururken bunun neredeyse üçte ikisi ineklerden kaynaklanıyor.

Bu nedenlerle Danimarka hükümeti bir ilki gerçekleştirerek çiftçilerinden **tarıma yönelik karbon vergisi** alacağını açıkladı. Buna göre:

- ✓ Çiftlik hayvanlarından kaynaklanan karbondioksit eşdeğeri emisyonlarının (CO₂ eşd.) tonu başına 120 Danimarka kronu (16 euro) vergi alınacak.
- ✓ Bu rakam, 2035 yılından itibaren 300 krona (40 euro) yükselecek.
- ✓ Ayrıca hükümet, 250.000 hektar tarım arazisinin yeniden ağaçlandırılması, azot emisyonlarının azaltılması ve bazı çiftliklerin satın alınması için toplamda 5,3 milyar euro teşvik sağlayacak.

- Geçtiğimiz ayda, Yeni Zelanda da metan emisyonlarını azaltmak için koyun ve inek çiftçilerine benzer bir vergi uygulamayı iptal etti.
- Avrupa Komisyonu ise çiftçilerin ve arazi sahiplerinin emisyonları için doğrudan ödeme yapmalarını zorunlu kılmak da dahil seçenekleri değerlendiriyor ve AB çapından tarımsal emisyon ticaret sistemi üzerinde çalışıyor.

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr